

ПОЛІТИКО-ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІ В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ І РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТИ

РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ СТРУКТУРУВАННЯ ЦІННІСНОЇ СКЛАДОВОЇ ПОЛІТИЧНОЇ КАРТИНИ СВІТУ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

І. В. Жадан, м. Київ

За результатами психосемантичного дослідження ціннісного дискурсу суб'єктів політичної соціалізації визначено достовірні відмінності в моделях структурування ціннісної складової політичної картини світу студентської молоді в різних регіонах України. Встановлено, що ціннісна складова політичної картини світу молоді в центральному та південному регіонах структурується навколо цінності особистості, яка налаштована на активну взаємодію з владою, має уявлення про механізми, засоби і цілі взаємодії, спрямованої на забезпечення прав людини. Натомість студентство східного і західного регіонів вибудовує політичну картину світу навколо цінності влади, при цьому суттєво різняться уявлення про умови досягнення цілей (добробут і порядок): на сході такою умовою є політична відповідальність влади, а на заході – політична відповідальність особистості. Цінності свободи представлені в базових конструктах у всіх регіонах, проте для молоді сходу і заходу потреба у свободі загалом не є актуальною.

Ключові слова: політична картина світу, цінності, дискурс, смисли, регіональні особливості, структурування.

Проблема. Соціально-політичні події в Україні кінця 2013 – початку 2014 р. значною мірою зумовлені трансформаціями ціннісної складової політичної картини світу громадян, зокрема регіональними особливостями її структурування. Особливу роль у цих подіях відіграла студентська молодь, саме тому аналіз ціннісних преференцій студентства дає змогу не лише осмислити світоглядні витоки політичного конфлікту, а й спрогнозувати спрямування і ціннісні смисли громадянської активності.

Як свідчать дані досліджень, проведених нами у вересні 2013 р., найбільш актуальними для студентства і найменш задоволеними виявилися цінності безпеки, прав людини і розвитку. Водночас результати аналізу дискурсу політичних сил, представлених у парламенті, свідчать про те, що в партійних документах практично не артикульовані або ж окреслені

вкрай абстрактно ціннісні орієнтири розвитку суспільства, зокрема у сфері прав людини, легітимності, плюралізму, толерантності, свободи, розвитку, політичної відповідальності, добробуту, безпеки і порядку. Зосереджені на цінностях влади (а саме ці цінності представлені в політичному дискурсі досить ґрунтовно), політичні сили виявилися не готовими до вирішення проблем, зумовлених у тому числі й відмінностями в ціннісних уявленнях влади і пасіонарної частини суспільства. З огляду на тяглість конфліктної ситуації і брак соціально-психологічних емпіричних досліджень особливостей ціннісних трансформацій суспільної свідомості пропонуване нами дослідження видається доволі актуальним.

Метою дослідження було виявлення особливостей структурування ціннісної складової політичної картини світу студентської молоді в різних регіонах України на основі аналізу результатів психосемантичного дослідження ціннісного дискурсу суб'єктів політичної соціалізації.

На першому етапі було здійснено аналіз ціннісних пропозицій соціалізувального дискурсу (досліджено програми провідних політичних сил, матеріали інтернет-ЗМІ, навчальні програми для учнів 10-11-х класів загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання (з української літератури, світової літератури, історії України, всесвітньої історії та правознавства). Первинний аналіз ціннісних пропозицій студентської молоді (аналіз молодіжного дискурсу) здійснювався з використанням методики незакінчених речень. Виявлені пропозиції соціалізувального дискурсу щодо політичних цінностей були систематизовані, уточнені і взяті за основу при розробленні інструментарію для психосемантичного дослідження – опитувальника із 47 суджень щодо семи тем, найбільш артикульованих у дискурсі (свобода; влада; відповідальність; права людини; еволюційність-революційність; толерантність, плюралізм і довіра; прихильність до певної ідеології).

Наступний етап – психосемантичне опитування студентів у центральному (Київ та Вінниця), південному (Херсон), східному (Харків) та західному (Івано-Франківськ) регіонах. Усього опитано 438 респондентів. За результатами порівняльного аналізу регіональних масивів і факторних моделей, отриманих із застосуванням центроїдного методу, визначено особливості структурування ціннісної складової політичної картини світу студентства в різних регіонах країни.

У таблиці представлено факторні моделі ціннісного дискурсу студентської молоді в різних регіонах, які дають змогу конкретизувати уявлення про особливості структурування ціннісної складової політичної картини світу молоді і спрогнозувати вибір дискурсивних і поведінкових практик.

Таблиця

**Факторні моделі ціннісної складової політичної картини світу
студентської молоді в різних регіонах**

Схід	Захід	Центр	Південь
F1 – образ влади і свобода (внесок у сумарну дисперсію 16%)	F1 – образ влади і свобода (внесок у сумарну дисперсію 18,5%)	F1 – ліберальні цінності (внесок у сумарну дисперсію 17%)	F1 – ліберальні цінності (внесок у сумарну дисперсію 16,8%)
F2 – відповідальність як умова добробуту і порядку (внесок у сумарну дисперсію 14,8%)	F2 – відповідальність як умова добробуту і порядку (внесок у сумарну дисперсію 17,3%)	F2 – умови та шляхи змін (внесок у сумарну дисперсію 16%)	F2 – влада і відповідальність (внесок у сумарну дисперсію 15,8%)
F3 – еволюційність (внесок у сумарну дисперсію 13,7%)	F3 – політична відповідальність особистості (внесок у сумарну дисперсію 15,7%)	F3 – влада і політична відповідальність (внесок у сумарну дисперсію 15,2%)	F3 – права людини і громадянська відповідальність (внесок у сумарну дисперсію 15%)
F4 – політична відповідальність влади (внесок у сумарну дисперсію 12,8%)	F4 – демократичні цінності (внесок у сумарну дисперсію 13,9%)	F4 – права людини (внесок у сумарну дисперсію 14%)	F4 – демократичні цінності (внесок у сумарну дисперсію 14,3%)
F5 – умови дотримання прав людини (внесок у сумарну дисперсію 11,8%)	F5 – умови дотримання прав людини (внесок у сумарну дисперсію 13%)	F5 – механізми утвердження цінностей (внесок у сумарну дисперсію 13,5%)	F5 – механізми утвердження цінностей (внесок у сумарну дисперсію 13,7%)

Як видно з таблиці, в усіх чотирьох факторних моделях вагомо представлені цінності влади, а на сході і заході політична картина світу структурується насамперед смислами, які репрезентують очікування щодо влади. Слід зазначити, що в усіх регіонах країни молодь украй негативно оцінює владу, водночас виявлено відмінності в баченні умов та механізмів ціннісних змін у системі влади, які є нагальними, на думку переважної більшості молоді в усіх регіонах. Так, молодь сходу сподівається на те, що достатньо обрати відповідальну, компетентну й моральну владу – і вона забезпечить добробут і порядок у суспільстві. При цьому спостерігається когнітивний дисонанс таких очікувань з оцінками перспектив обрання такої влади: 73% опитаних у цьому регіоні вважають, що політична відповідальність можлива лише тоді, коли суспільство контролює владу і співпрацює з нею, а 95% переконані в тому, що більшість тих, хто прагне влади, дбають лише про власне збагачення. Засобом подолання цієї, імовірно, не усвідомлюваної суперечності, стала орієнтація на еволюційний

шлях змін: якщо лише влада здатна забезпечити добробут і порядок, а реальної можливості обрати таку владу в осяжному майбутньому немає, нічого більше не залишається, як чекати, доки з'являться політики, якісно відмінні від сьогоднішніх, а разом з ними в країні запанує політична відповідальність влади і будуть створені умови для дотримання прав людини, чого і прагне молодь.

У західному регіоні, сподіваючись на те, що саме влада змінить життя на краще, студентство не бачить іншого шляху до ціннісних змін у владі, аніж громадський контроль її дій, відповідно третім фактором у моделі заходу постає “політична відповідальність особистості” як цінність, до якої має прагнути суспільство. Уявлення про таку відповідальність узгоджується з усвідомленням значущості демократичних цінностей і необхідності забезпечення умов дотримання прав людини (відповідно четвертий і п'ятий фактори).

Структурування ціннісної складової політичної картини світу студентів центру і півдня країни відбувається навколо цінностей ліберальної демократії: “свободи та відповідальності кожного” – на півдні, і “свободи, відповідальності, довіри та прав людини” – у центрі. Другий фактор у моделі центру, позначений нами як “умови і шляхи змін”, репрезентує умови та шляхи утвердження цінностей довіри, законності і прозорості дій кожного, відповідальності (як прояву активності) громадян та прав людини. У моделі півдня до другого фактору також увійшли цінності-засоби, проте базові смисли більшою мірою центровані на владі (її компетентності, рішучості, відкритості, моральності) і відповідальності (як щодо вибору влади, так і щодо її функціонування). Третій фактор у моделі центру поєднує цінності вибору влади, відповідальності, умов її функціонування; у моделі півдня третій фактор охоплює пропозиції, що стосуються природи і реалізації прав людини, відповідальності особи і політиків. Четвертий фактор у моделі центру чітко структурований навколо прав людини, тоді як у моделі півдня – розлогий, репрезентує цінності демократії та умови їх реалізації. П'ятий фактор в обох моделях містить пропозиції дискурсу щодо механізмів утвердження цінностей демократії.

Отож можна констатувати, що студентство центрального та південного регіонів більшою мірою орієнтоване на цінності особистості, тоді як на сході – на цінності влади. Західний регіон за цінностями-засобами ближчий до сходу, а за цінностями-цілями – до центру; південь за цінностями-цілями ближчий до центру, тоді як уявлення про цінності-засоби поділяє зі сходом.

Наведені нижче дані про виявлені достовірні відмінності за кожною із семи досліджуваних тем дають змогу поглибити уявлення про особливості структурування ціннісної складової політичної картини світу студентства в різних регіонах.

Тема свободи. Студенти в усіх регіонах країни однаково критично оцінюють зацікавленість політичних сил у тому, щоб громадяни почува-

лися вільними людьми, однак готовності до адекватного сприйняття імперативів тих самих політичних сил молодь не виявляє – більше двох третин респондентів в усіх регіонах погоджуються з тим, що “всі розмови про свободу – порожні балачки, коли більшість людей не мають упевненості в завтрашньому дні”.

Разом з тим виявлено низку відмінностей між ціннісними уявленнями про свободу молоді в окремих регіонах, а саме:

- частка переконаних у тому, що свобода потрібна кожному (адже коли людина не приймає власних рішень, неможливо зрозуміти, чого вона варта насправді), у південному регіоні достовірна вища, ніж у східному ($P \leq 0,05$);

- респондентів, які вважають, що в нашій країні цілком достатньо свободи, оскільки кожен може вільно висловлювати свою думку і діяти згідно з власними переконаннями, достовірно більше на сході ($P \leq 0,001$), півдні ($P \leq 0,001$) і заході ($P \leq 0,01$), ніж у центральному регіоні;

- на сході достовірно частіше, ніж на заході ($P \leq 0,05$), а на заході – достовірно частіше, ніж у центрі ($P \leq 0,05$), погоджуються з тим, що більшість людей у нашій країні не вважають, що свобода – то найбільша цінність;

- важливість усвідомлення необхідності дотримання прав інших для досягнення справжньої свободи достовірно частіше визнається в центральному регіоні, рідше – на сході і півдні ($P \leq 0,05$);

- у західному регіоні студентська молодь достовірно частіше, ніж у центрі ($P \leq 0,05$) і на півдні ($P \leq 0,001$), відчуває стурбованість у разі обмеження спектру можливих варіантів своєї поведінки.

Таким чином, можемо констатувати, що свобода в ціннісній складовій політичної картини світу студентів центрального і західного регіонів представлена найбільш вагомо: молодь частіше сприймає свободу як найбільшу цінність і найбільше переймається браком свободи, відчуває дискомфорт у разі виникнення обмежень. Молодь центрального регіону значно частіше виявляє готовність визнавати свободу інших, ніж респонденти зі сходу і півдня. Студентство сходу найбільшою мірою задоволене наявним рівнем свободи, найменше ж потерпає від обмежень свободи вибору і не схильне співвідносити свої потреби у свободі із запитами інших.

Тема влади. Не виявлено достовірних відмінностей в уявленнях молоді різних регіонів про цінність влади, сила якої виявляється в компетентності, рішучості, відкритості і моральності тих, хто її здійснює. Водночас студентство однотайне в баченні головної причини відсутності такої влади – “ми обираємо до влади тих, хто більше обіцяє, а не тих, хто бере конкретні зобов’язання і пояснює, як він їх буде виконувати”.

За рештою ціннісних пропозицій щодо влади виявлено певні регіональні відмінності, зокрема:

- молодь центру достовірно рідше, ніж студентство східного і західного ($P \leq 0,01$), а також південного ($P \leq 0,001$) регіонів вважає допустимим прийняття владних рішень без урахування громадської думки за умови, що люди постійно відчувають, що про них піклуються;

- студенти в південному регіоні меншою мірою, ніж на сході і заході, схильні вважати, що більшість тих, хто прагне влади, дбають про власне збагачення ($P \leq 0,05$);

- на заході достовірно частіше, ніж на півдні ($P \leq 0,05$), молодь визнає закономірним, що люди в більшості країн невдоволені владою, і вважає, що головне – це довіра до влади;

- молодь у східному і південному регіонах частіше, ніж на заході ($P \leq 0,001$) і в центрі ($P \leq 0,05$), не погоджується з тим, що жодна влада не буде дбати про людей, якщо громадянське суспільство не буде її контролювати;

- у західному регіоні достовірно більше, ніж у центрі і на півдні ($P \leq 0,05$), тих, хто вважає, що слід обирати сильну і справедливу владу, яка б забезпечила порядок і достойний рівень життя.

Загалом патерналістські очікування щодо влади найменшою мірою визначають структурування політичної картини світу молоді в центральному регіоні. Розуміння необхідності контролю влади достовірно вище в центрі і на заході, тоді як у південному регіоні молодь більш толерантна у ставленні до влади, а на заході довіру до влади вважають основою її визнання.

Тема відповідальності. Переважна більшість опитаних в усіх регіонах погоджується з інтерпретацією відповідальності як небайдужості, що спонукає людей до дії. Не виявлено достовірних відмінностей і в розумінні молоддю того, що політична відповідальність неможлива, якщо немає відповідних механізмів підзвітності влади.

Що ж до інших ціннісних пропозицій, які репрезентують тему відповідальності, то виявлено достовірні відмінності в окремих регіонах:

- студенти східного регіону частіше, ніж молодь у центрі ($P \leq 0,01$) і на півдні ($P \leq 0,001$), не погоджуються з тим, що політична відповідальність можлива лише тоді, коли суспільство контролює владу і співпрацює з нею;

- достовірно рідше, ніж на заході ($P \leq 0,001$), у центрі ($P \leq 0,001$) і на півдні ($P \leq 0,05$), молодь у східному регіоні погоджується з тим, що, нарікаючи на безвідповідальність влади, не слід забувати і про власну пасивність, а отже, безвідповідальність;

- молодь у південному регіоні достовірно рідше ($P \leq 0,05$), ніж на заході і в центрі, погоджується з тим, що ми всі відповідальні за те, як живемо, а також із тим, що головною умовою досягнення добробуту і порядку є відповідальність кожного за результат своєї діяльності. Водночас частка тих, хто вважає, що звичайні люди не можуть впливати на

політику, а тому не повинні відповідати за дії політиків, достовірно більша, ніж на заході і в центрі ($P \leq 0,01$).

З результатів дослідження бачимо, що цінність особистої відповідальності за власне життя і за те, що відбувається у політичному житті країни, майже зовсім не репрезентована в політичній картині світу студентів південного і східного регіонів.

Тема прав людини. Більшість респондентів усіх регіонів країни визнають ознаки порушення прав людини в соціально-економічній сфері. Разом з тим виявлено достовірні відмінності в розумінні природи та механізмів реалізації прав людини, зокрема:

- у західному регіоні достовірно більшою, ніж у східному і південному ($P \leq 0,05$), а в центральному – більшою, ніж у південному ($P \leq 0,001$), виявилася частка респондентів, які вважають, що всі люди народжуються вільними і рівними у своїй гідності та правах;

- на сході достовірно менше, ніж на заході ($P \leq 0,01$), а на заході – достовірно менше, ніж у центрі ($P \leq 0,05$) і в південному регіоні ($P \leq 0,01$), тих, хто вважає, що держава не дарує прав людині, а тому держава не може їх і відібрати;

- у центрі достовірно частіше, ніж на півдні ($P \leq 0,05$) утвердження демократії і прав людини пов'язують із наявністю незалежних судів;

- у центральному регіоні достовірно рідше, ніж у решті регіонів ($P \leq 0,05$), погоджуються з тим, що в нашій країні в основному забезпечуються права і свободи людини;

- студенти в центральному регіоні достовірно частіше, ніж у східному ($P \leq 0,05$), вважають, що політичні переслідування, обмеження свободи слова, переслідування журналістів – це діагноз владі, яка мала б захищати права людини;

- респонденти в східному регіоні достовірно менше, ніж на заході і півдні ($P \leq 0,05$), а в західному – достовірно менше, ніж у центрі, пов'язують виїзд талановитої молоді за кордон із порушеннями в нашій країні прав людини.

Узагальнюючи викладене, можна констатувати, що молодь у східному і південному регіонах виявляє нижчий рівень розуміння природи прав людини, а на півдні – ще й механізмів реалізації прав людини, ніж на заході і в центральному регіоні країни. Окрім того, студенти зі східного регіону зазвичай не покладають на владу відповідальність за порушення політичних прав людини і не визнають соціально-демографічних наслідків цих порушень.

Тема еволюційного (революційного) розвитку. У політичному дискурсі переважної більшості опитаних в усіх регіонах доволі чітко означене розуміння еволюції як поступального розвитку, постійного вдосконалення методів покращення життя і єдиного способу досягнення добробуту; усвідомлення того, що утвердження цінностей розвитку – це тривалий процес змін у свідомості людей, який не можна прискорити ре-

волюційними кроками, а революційні засоби виправдані лише тоді, коли потрібно знищити перешкоди для еволюції, забезпечити ж розвиток революційним шляхом неможливо.

А проте на тлі переконаності в необхідності змін у країні молодь у різних регіонах по-різному бачить шляхи цих змін. Так, зокрема:

- частка тих, хто переконаний у тому, що сьогодні в нашій країні щось змінити можна лише революційним шляхом, а також у тому, що в ситуації узурпації влади без революції не можна нічого змінити, на заході достовірно більша, ніж у решті регіонів ($P \leq 0,001$);

- у західному регіоні достовірно менше, ніж на сході ($P \leq 0,01$) і півдні ($P \leq 0,05$), тих, хто вважає, що революція – це ризикований шлях і її наслідком може стати обмеження свободи й утвердження тоталітаризму;

- серед студентів у східному регіоні достовірно більше, ніж у центральному ($P \leq 0,05$), переконаних у тому, що навіть у корумпованій, неправовій державі можна досягти змін на краще, якщо зосередитися на планомірній, комплексній точковій руйнації того, що стоїть на заваді суспільному розвитку.

Отже, можна констатувати істотно вищий рівень революційності молоді в західному регіоні, виражену прихильність до еволюційного шляху змін молоді на сході і тенденції до наближення еволюційних уявлень молоді центру до ровесників із західного регіону, а молоді півдня – до східного.

Тема толерантності, плюралізму і довіри. У політичній картині світу молоді всіх регіонів країни ліберальні цінності перебувають у зоні позитивного сприйняття. Так само одностайна молодь і в розумінні того, що різне ставлення до історичних подій може ускладнювати взаємодію окремих соціальних груп, але не має бути причиною ворожнечі між людьми.

Утім, виявлено і деякі регіональні відмінності у ставленні студентської молоді до цінностей толерантності, плюралізму і довіри, а саме:

- частка тих, хто вважає, що позитивних змін у суспільстві неможливо досягти без взаємної довіри і орієнтації на співробітництво, у південному регіоні достовірно менша, ніж на заході ($P \leq 0,05$);

- на півдні достовірно менше, ніж у центральному регіоні ($P \leq 0,05$), переконаних у тому, що терпимість до чужого способу життя, поведінки, звичаїв, почуттів, ідей, вірувань є умовою стабільності та єдності суспільства;

- на заході достовірно більше, ніж на сході ($P \leq 0,01$), респондентів, які вважають, що так звані толерантність і плюралізм неминуче призводять до моральної деградації суспільства;

- серед молоді на сході і на півдні достовірно менше, ніж на заході ($P \leq 0,01$) і в центральному регіоні ($P \leq 0,001$), переконаних у тому, що довіра в суспільстві ґрунтується насамперед на прозорості і законності дій кожного;

- на заході молодь достовірно вище, ніж на сході ($P \leq 0,01$), півдні ($P \leq 0,05$) і в центральному регіоні ($P \leq 0,01$), оцінює чесноти українців (терпимість до інших, доброзичливість і довірливість) і притаманність нашій культурі демократичних цінностей.

Отже, можна говорити про вищий рівень ідентифікації з цінностями толерантності, плюралізму і довіри молоді в центральному регіоні порівняно з молоддю решти регіонів. На тлі доволі високої оцінки демократичних настановлень українців молодь західного регіону менш толерантна і готова до прийняття множинності ідей і поглядів.

Тема ідеології. Молодь усіх регіонів декларує близькість їй ліберальної ідеї індивідуальної свободи, яка передбачає гарантію прав особи, захист від сваволі влади, можливість впливати на рішення влади. Попри таку єдність виявлено низку достовірних відмінностей в ідеологічних уподобаннях студентства, зокрема:

- молодь сходу і півдня достовірно частіше, ніж у центрі і на заході ($P \leq 0,05$), стверджує, що їй близькі ідеї лівих політичних сил – соціалістів і комуністів, які, на її думку, прагнуть справедливості і дбають про людей;

- соціал-демократична ідеологія має достовірно більше прихильників на заході, ніж на сході і півдні ($P \leq 0,01$);

- у західному регіоні достовірно більше, ніж на сході ($P \leq 0,01$), у центральному і південному регіонах ($P \leq 0,001$), тих, хто вважає близькими ідеї націонал-демократії;

- частка тих, хто не розуміється на політичних течіях і не симпатизує жодній з ідеологій, достовірно менша в центрі, ніж на сході і в південному регіоні ($P \leq 0,001$).

Таким чином, можна говорити про прагнення молоді до конструювання у власній політичній картині світу певного “ідеологічного кентавра”: декларуючи близькість ліберальної ідеї індивідуальної свободи, молодь сходу і півдня водночас тяжіє до лівої ідеології, їй близька ідея справедливості і патерналізм, тоді як у західному регіоні місце лівої ідеології в цих конструктах посідає націонал-демократія.

Висновки:

1. На перший погляд факторні структури політичної картини світу молоді сходу і заходу, центру і півдня видаються близькими: перші дві моделі структуровані навколо цінностей влади, другі – навколо цінностей особи. Однак аналіз достовірних відмінностей за окремими ціннісними пропозиціями не підтверджує висунуте припущення. Найбільш виразні відмінності в картинах світу молоді східного і південного та центрального і західного регіонів пов’язані з рівнем суб’єктності респондентів.

2. Внутрішньо суперечливими виявилися базові смисли політичної картини світу студентів сходу і півдня. В обох моделях механізми бажаних змін видаються самим респондентам нездійсненними: у картині світу студентів сходу найбільш слабкою ланкою є момент появи чесної і компетентної влади, а в картині світу респондентів південного

регіону – імовірність виникнення відповідальної влади без зовнішнього контролю з боку громадськості.

3. Найменш суперечливою виявилася структура політичної картини світу студентів центрального регіону. Модель молоді зі сходу також скоріше узгоджена, утім виявлено суперечності між прагненням до свободи і неготовністю приймати свободу інших у повному обсязі, між високою оцінкою власної толерантності і достовірно вищою, ніж у східному регіоні, часткою тих, хто вважає, що толерантність і плюралізм призводять до моральної деградації суспільства.

Жадан И. В. Региональные особенности структурирования ценностной составляющей политической картины мира студенческой молодежи

По результатам психосемантического исследования ценностного дискурса субъектов политической социализации определены достоверные различия в моделях структурирования ценностной составляющей политической картины мира студенческой молодежи в разных регионах Украины. Установлено, что ценностная составляющая политической картины мира молодежи в центральном и южном регионах структурируется вокруг ценности личности, ориентированной на активное взаимодействие с властью, имеющей представление о механизмах, средствах и целях взаимодействия, направленного на обеспечение прав человека. В то же время студенчество восточного и западного регионов выстраивает политическую картину мира вокруг ценности власти, при этом существенно отличаются их представления о достижении целей (благополучие и порядок): на востоке таким условием является политическая ответственность власти, а на западе – политическая ответственность личности. Ценности свободы представлены в базовых конструктах во всех регионах, однако для молодежи востока и запада потребность в свободе не является актуальной.

Ключевые слова: политическая картина мира, ценности, дискурс, смыслы, региональные особенности, структурирование.

Zhadan I. V. Regional features of structuring the value component of youth political world outlook

On the basis of the results of a psycho-semantic research of the value discourse of the political socialization subjects significant differences in the models of structuring the value component of the youth political world outlook in different regions of Ukraine have been identified. It has been proved that the value component of the youth world political outlook in the central and southern regions is structured around the value of an individual who seeks active interaction with the authorities, has understanding of mechanisms, means and aims of the interaction aimed at human rights provision. At the same time university students of the eastern and western regions construct their political world outlook on the basis of the value of power, but there are significant differences in the representations of the conditions of achieving the aims (wellbeing and order). In the east the condition is political responsibility of the authorities while in the west it is political responsibility of an individual. Values of freedom are represented in the basic constructs in all the regions, but the need for freedom is not a priority issue for the youth in the east and in the west. Core meanings of the youth value discourse in all the regions are security, human rights and development.

Key words: political world outlook, values, discourse, meanings, regional features, structuring.